

NOTA BREU

Noves localitats valencianes d'*Orobanche ballotae* (Orobanchaceae)New valencian locations of *Orobanche ballotae* (Orobanchaceae)

Josep E. Oltra i Benavent* & Antoni Conca i Ferrús**

* VAERSA-Generalitat Valenciana. Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient. Servei de Vida Silvestre. Avda. de les Tres Forques, 98. 46018 València. A/e: flora_valencia2@gva.es

** Pl. Poeta Joan Vimbodí, 5. 46870 Ontinyent. A/e: tconca@gmail.com

Autor per a la correspondència Josep E. Oltra. A/e: flora_valencia2@gva.es

Rebut: 28.06.2014. Acceptat: 31.07.2014. Publicat: 29.12.2014

Figura 1. *Orobanche ballotae* A. Pujadas a la localitat de Carrícola. Fotografia de Josep E. Oltra.

Orobanche ballotae A. Pujadas

LA VALL D'ALBAIDA: Ontinyent, El Pou Clar, riba del barranc sobre *Ballota hirsuta*, 30SYH0797, 381 msnm, J.E. Oltra, 29-IV-2012, VAL-221037. Carrícola, pr. Castell de Carrícola, vora senda d'accés al Castell sobre *Ballota hirsuta*, 30SYJ1901, 451 msnm, J.E. Oltra, 29-IV-2012, VAL-221038. LA SAFOR: Xeresa, Penya Roja, base de la cinglera sobre *Ballota hirsuta*, 30SYJ4020, 191 msnm, J.E. Oltra, 17-IV-2013, VAL-221039.

Les prospeccions realitzades durant els darrers anys per la Vall d'Albaida i la Safor, amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement de la flora vascular d'aquestes dues comarques valencianes, han fet possible la troballa d'un tàxon del gènere *Orobanche* L. sect. *Orobanche*, que no s'havia pogut adscriure a cap de les espècies del gènere conegudes per a aquest territori. Tots els exemplars estudiats presentaven una coloració blanquinosa de tota la planta, amb la corol·la de 10-15 mm de longitud, marcadament corbada, amb anteres

NOTA BREU

més o menys el·líptiques i pubèrules a la base de la sutura i amb l'estigma de color blanc lletós. L'estudi morfològic sobre material fresc dels caràcters diagnòstics assenyalats en Pujadas (1997), a més del fet de ser paràsit de *Ballota hirsuta* Benth., han permès determinar definitivament el material observat com *Orobanche ballotae* A. Pujadas (Figura 1).

Orobanche ballotae és una espècie inclosa en la Grex *Minores* Beck, sect. *Orobanche*, que va ser descrita fa gairebé dues dècades a partir de material recol·lectat a Almodóvar (Còrdova) (Pujadas, 1997). Anteriorment, material d'aquesta espècie s'havia inclòs dins el tàxon *O. minor* Sm. (Pujadas *et al.*, 1994) o fins i tot havia estat considerat com una variant albina i adscrita a *O. minor* f. *albens* G. Beck (Pujadas & Lora, 1996).

Es tracta d'un tàxon endèmic de la Península Ibèrica, que s'ha trobat a Andalusia, concretament les províncies d'Almeria, Cadis, Còrdova, Granada, Jaén i Màlaga, així com a Múrcia i a Alacant (Pujadas, 2002; Pujadas *et al.*, 2007). En Foley (2001), a més de les províncies indicades anteriorment, s'aporta l'illa de Formentera, encara que aquesta referència és dubtosa, ja que no apareix en treballs posteriors que inclouen aquesta illa dins el seu àmbit d'estudi (Pujadas, 2002; Bolòs *et al.*, 2004).

La primera citació valenciana per a l'espècie correspon al Penyal d'Ifac (Calp, La Marina Baixa) (Hifac ad rad. *Ballota hirsuta*, C. Pau, V-1901, BC 821732 s/n-Herbari Cadevall (sub *O. amethystea*) (Pujadas, 2001). Posteriorment, en Bolòs *et al.* (2004) s'indica dels següents quadrats UTM: BC49, YH15, YH39 i YH58, mentre que en Serra (2007) s'aporta un mapa de distribució per a la província d'Alacant i s'indica, a més dels quadrats ja esmentats, del quadrat BC48, per al qual s'aporta un plec recol·lectat pel mateix autor (Calp, Penyal d'Ifac, BC4580, 200 msnm, BC4580, L. Serra & J. Pérez Botella, 21-4-2006, LSH 7865).

Les tres localitats noves que s'aporten en la present nota representen una ampliació cap al nord de l'àrea de distribució d'aquest tàxon coneguda fins al moment. De fet, es tracta de les poblacions més septentrionals trobades fins ara, que apareixen ja dins la província de València, d'on no es coneixia cap localitat. De tota manera, cal reconèixer que el coneixement corològic d'aquesta espècie és encara escàs. La distribució valenciana de *Ballota hirsuta*, l'únic hoste conegut per a l'espècie, a partir del mapa aportat en Bolòs *et al.*, (2003) i Bolòs & Vigo (1996) s'estén des de l'extrem sud del territori a la comarca del Baix Segura fins a la Plana Alta. Això fa pensar que *O. ballotae* deu ser una espècie més estesa dins la geografia valenciana, que fins ara ha passat bastant desapercibuda per la dificultat en la seua identificació.

Les tres poblacions localitzades estan formades per un nombre reduït de plantes de *Ballota hirsuta* que es troben parasitades per *O. ballotae*. En tots els casos apareixen en herbassars subnitrofils, que s'instauen a la base de cingletes més o menys alterades per l'activitat dels animals, o en brolles degradades, comunitats aquestes on conviu amb espècies com *Lavatera maritima* Gouan, *Lobularia maritima* (L.) Desv. subsp. *maritima*, *Trachynia distachya* (L.) Link, *Galactites duriaei* Spach ex Durieu, *Euphorbia squamigera* Loisel., *Reichardia picroides* (L.) Roth, *Asparagus horridus* L. fil., *Sonchus tenerrimus* L., *Phagnalon saxatile* (L.) Cass.

Piptatherum miliaceum (L.) Coss. subsp. *miliaceum*, *Arisarum vulgare* Targ.-Tozz. subsp. *vulgare* i *Lactuca tenerrima* Pourr. Pel que fa a les dades bioclimàtiques, la localitat trobada a Xeresa presenta un ombrotipus subhumit i un termotipus termomediterrani superior, mentre que les altres dues presenten un termotipus mesomediterrani inferior amb ombrotipus sec en el cas d'Ontinyent i subhumit en el cas de Carrícola. Des del punt de vista biogeogràfic totes tres s'enquadren dins el sector Setabenc (Rivas-Martínez, 2007).

Agraïments

Volem expressar el nostre agraïment al Dr. Antonio J. Pujadas Salvà per la revisió del material fotogràfic.

Bibliografia

- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1996. *Flora dels Països Catalans*. Volum III. Editorial Barcino. Barcelona. 1230 p.
- BOLÒS, O., FONT, X. & VIGO, J. 2003. *ORCA: Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. Volum XII. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. Mapes 2800-3038.
- BOLÒS, O., FONT, X. & VIGO, J. 2004. *ORCA: Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. Volum XIII. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.
- FOLEY, M. J. Y. 2001. *Orobanche* L. P. 32-72. In: Paiva, J., Sales, F., Hedge, I. C., Aedo, C., Aldasoro, J. J., Castroviejo, S., Herrero, A. & Velayos, M. (eds.). *Flora iberica*. Volumen XIV. Real Jardín Botánico de Madrid. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid. 251 p.
- PUJADAS, A. J. 1997. *Orobanche ballotae* A. Pujadas (Orobanchaceae), especie nueva. *Acta Botanica Malacitana*, 22: 29-34.
- PUJADAS, A. J. 2001. Aportació al coneixement del gènere *Orobanche* L. als Països Catalans. *Orsis*, 16: 71-88.
- PUJADAS, A. J. 2002. *Orobanchaceae*. P. 345-451. In: López-Sáez, J. A., Catalán, P. & Sáez, L. (eds.). *Plantas parásitas de la Península Ibérica e Islas Baleares*. Ediciones Mundi-Prensa. Madrid. 529 p.
- PUJADAS, A. J., HERNÁNDEZ BERMEJO, E. & OLIVEIRA, J. A. R. 1994. *The genus Orobanche in Andalusia (southern Spain): Taxonomical, chorological & ecological aspects*. P. 132-137. In: Pieterse, A. H., Verkleij, J. A. C. & Ter Borg, S. J. (eds.). *Biology and management of Orobanche*. Amsterdam. 736 p.
- PUJADAS, A. J. & LORA, A. 1996. El género *Orobanche* L. (Orobanchaceae) en la provincia de Almería, SE de España. *Acta Botanica Malacitana*, 21: 199-220.
- PUJADAS, A. J., PLAZA, L., SÁNCHEZ GULLÓN, E., TRIANO, E., LÓPEZ MARTÍNEZ, M., BURGARELLA, C., RUBILAES, D., ROMÁN DEL CASTILLO, B., REYES SEPÚLVEDA, E. & IVORRA JIMÉNEZ, A. 2007. El género *Orobanche* L. (Orobanchaceae) en Andalucía. *Acta Botanica Malacitana*, 32: 91-126.
- RIVAS-MARTÍNEZ, S. 2007. Mapa de series, geoserias y geopermaseries de vegetación de España [Memoria del mapa de vegetación potencial de España] Parte I. *Itinera Geobotanica*, 17: 5-435.
- SERRA, L. 2007. *Estudio crítico de la flora vascular de la provincia de Alicante: Aspectos nomenclaturales, biogeográficos y de conservación*. Ruizia. Monografías del Real Jardín Botánico de Madrid. No. 19. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid. 1414 p.